

”بلھے شاہ دی کافی سن کے ٹڈا کفر اندر دا“ تسیں اس
راٹے نال کتھوں تیک اتفاق کرے او؟

تعارف:

بلھے شاہ دی کافی سن کے ٹڈا کفر اندر دا
وحدت دے دریا دے اندر اوہی وتیا اندر دا
(میلن محمد بخش)

جیاں محمد بخش بلھے شاہ بارے اس شعر و ج بیان
کردے نیں کہ اوہیں دی شاعری تے کافی سن کے
انسان دے اندر کفر ٹڈا جاندا ہے بلھے شاہ
دیجا بادے بیعت و ڈے شاعر سن۔ آپ نے
صوفی، عشق حقیقی، مرشد نے عشق دے
موضوعات تے شاعری کیتی۔ آپ دی شاعری تصوف
دی شاعری سی آپ اعلیٰ اقدار دے حاصل باعمل
صوفی بزرگ سن۔ آپ نے دنیا دے لالچ تو پاک
ہو کے آپ نے مرشد شاہ عنایت قادری دے بیٹھتے
بیعت کر کے تصوف مان منزلان طے کیتیاں۔ آپ
نوں عشق حقیقی روح کمال حاصل سن۔ اسی لیے جیاں
محمد بخش دے اس شعر دے نال اتفاق اے کہ بلھے شاہ
دی کافی سن کے انسان دا اندر پاک ہو جاندا ہے تے
اوہ اس دے اندر دا من کفر تو پاک ہو جاندا ہے۔

بلھے شاہ دا نڈرتے بے باک لہجہ:
بابا بلھے شاہ دا لہجہ بے باک تے
نڈر سی۔ آپ کوئی وی گل کرن تو گھبراندا نہیں

سہی۔ اس نور، صاف لفظوں، نال بیان کردے سن۔
سید اختر جعفری ایس حوالے نال بیان کردے آکھ:

” بلھے شاہ قادریہ شطاریہ دے سلسلے
دے بیروہ سن۔ اس لیے اوہناں دی
طبیعت جلالی ہے تے اوہ ہر طرح
دے فریب توں پاک ہو کے کھلی
ڈھلی گل کردے آ۔ “

بادشاہ دے خاص ملازم ہت جلد اسلوب دیاں منزلان
طے کر لیندے آتے رب دی ذات دا بھیت ہا لیندے آ
اس وجہ توں انہاں دی ذات وجہ بے باکی آجاندی آ
آپ دی کافی دے ہا اس دی عذرہ مثال ہن۔

ے الف اللہ زاد دل میرا
میںوں ب دی خرنہ گھوٹی
ب ہڑھیا میںوں سمجھ نہ آوے
لذت الف دی آئی

Relate your headings with the qs statement

بلھے شاہ دیاں عشق دیاں منزلان:

ڈاکٹر اسلم رانا اپنی کتاب وجہ بلھے شاہ
دیاں عشق دیاں منزلان توں تین حصیاں وجہ بیان
کردے ہن۔

بلھے شاہ دیاں عشق دیاں منزلان

حضرت نال محبت	حضرت نال محبت	اللہ نال محبت
------------------	------------------	------------------

اللہ نال محبت

بلھے شاہ دا تعلق سید گھرانے
نال سی۔ آپ رب دی محبت وچ رکنے ہوئے سن
تے اسلوب دیاں منزلان طے کر کے رب دے راز
توں واقف ہو گئے سن۔ آپ حضرت الوجود دے
فلسفے اتے یقین رکھدے سن۔ اوہناں دا ایہہ بیان اس
شعرتوں ملدا ہے۔

رانجھا رانجھا کر دی نی میں آے رانجھا ہوئی
سدوئی سیدوں دھیدو رانجھا، پیر نہ اکھو کوئی
میں رانجھے وچ، رانجھا میں وچ، ہوز خیال نہ کوئی
میں نہیں اوہ آپ سے اپنی، آپ کرے دلجوئی

حضرت اکرمؐ نال محبت :

آپ حضرت اکرمؐ دی
محبت وچ جکڑے ہوئے سن۔ عشق دیاں منزلان
وچ دوجی منزل انہاں دی رسولؐ نال محبت
اے۔ اس بارے بلھے شاہ کہندے ہیں۔

عشق تیرا درکار میںوں پرویے ہر سیدے
یاک رسول محمد صاحب میرے خاص وسیلے۔

Relevance with the qs statement

تیبی منزل : عرشہ نال محبت :

قادی دے ہتھ تے بیعت کر کے انہاں دے سر پر
بن گئے سرب۔ انہاں دی ذات آراشیں ہوں دی
وجہ نال آپ توں لوکاں دے طعنہ معنی دی گئے
بٹے سی۔ جس طرح سلطاناروی "توں جس تیریز
دی محبت وچ کجھ نہیں کی دسوا۔ اسی طرح
آپ دی عیب اک دفعہ اپنے سر پر دے ناراض ہوں تو
پیراں وچ "گنہگروں بن کے تے ج کے منایا ہی آپ
دا شہزاد وچ ذیل لے۔

تیرے عشق بخایا کر کے تھیا تھیا
تیرے عشق نے ڈیرا میرے اندر لیتا
بھر کے زہر پیالہ میں ہاں آپے سیتا
جھدیں بوٹری وے طیبیا شیں تاں میں سر لئی اں
تیرے عشق بخایا کر کے تھیا تھیا

اپنی ذات دی بچمان :

میں کون آ؟ ایہ سوال سارے
فلا سفر اپنے آپ توں دیکھ دے آ۔ ملھے شاہ کول
وی ایہ سوال نظر آندا لے۔ انسان ہمیشہ ایہ سوچدا
لے کہ اوہ کون لے؟ کیتھوں آیا لے؟ اس دی زندگی

داحقہ کی ہے بلکہ شاہ اس بارے سے
نہیں۔

بلہا کیہہ جانان میں کون
نہ میں مندر ورج حسیت آن
نہ میں ورج کفر دی ریت آ
نہ میں باکاں ورج بلیت آ
نہ میں موسیٰ نہ میں فرعون
بلہا کیہہ جانان میں کون
نہ میں آبی نہ میں خاکی
نہ میں آتش نہ یون

بے عمل عالماں دی ننڈیا:

بلکہ شاہ نے اپنے کلام وچ اونیاں
عالماں دی وی ننڈیا کہتی ہے جیہڑے کتاباں
ٹاں پڑھدے آ لیکن اس تے عمل نہیں کردے
آپ کیہندے نہیں۔

علموں بس کیری او پار
علم نہ آوے ورج شمار
اکوں الفائیرے درکار

عزور تے تکبر دی ننڈیا:
اپنی ذات نوں دیکھان

کرن توں بعد بلکہ شاہ عزرو تکر دی
سزمت کردے نیں کہ انسان دی کوئی وی
اوقات نہیں ہے اس نون اس دنیا وچ عزور
کرن دا کوئی حق نہیں آتے کہہندے نیں

Short answer . Add more arguments

ہے جلاں دا توں عطر بنا
عطر دا توں کڑھ دریا
دریا دے وچ نورج کے نہا
دھمیاں وانگوں طاریاں لا
نیروی تیری بو نہیں ملنی
دینے ایسی تیں ٹکا

Improve the relevance and structure of the answer

آپ نے انسان نون دینا اپنا باطن صاف کرن دا
کیسیا اے جہ اندرون انسان عزرو تکر توں صاف ہو
جاندا اے تو اس دا ظاہر دیکھ کر آپ جنگا ہو جاندا
اے

حکدی گل :

بلکہ شاہ دی کافی سن کہ انسان
ہے اندر دی جیل ختم ہو جاندی اے انسان
خود وی تصوف دے رنگ وچ رنگیا جاندا
اے ۔ تو عسیرادی ذات نون ہیچا نہ شروع
دیندا اے ۔ تے قال ہی اپنی ذات دی حقیقت
داوی ظلم ہو جاندا اے ۔ شاہ نے انہاں
دی شاعر لوکاں دی اصلاح دا کم کردی اے ۔

لوک گیت ماہیا اتے ٹوٹ بکھو

تعارف:

سہ ماہیا پنجابی دا لوک گیت اے۔
جیہڑا صدیاں توں نسل در نسل چلایا آرہیا
اے۔ اس توں عورتاں دا لوک گیت
کہیا جاندا اے۔ جیہڑے ذریعے عورتاں اپنے
جذبات، احساسات تے خیالات دا اظہار
کر دیاں نیں۔ اس دی مخصوص بنتر تے بناوٹ
اے تے اس دے بے شمار موضوعات نیں۔ جنہاں
تے ایہہ لکھیاں جاندیاں اے۔

ماہیا دی تعریف:

ماہیا دا لفظ ایرانی زبان
دے لفظ ماہ و جوں نکلیا اے۔ جس دا مطلب
چاند اے۔ تے اس دے اکے لفظ "ا"
نڈائیہ لگا کے ماہیا بنا دیتا گیا اے۔
جس دا ایہہ مطلب ہو یا کہ "اے ماہی"
اے سچن، اے محبوب۔
جس ورج عورتاں اپنے محبوب توں بنگار دی اے

دوسرے مصنف دا حوالہ:

تنویر بخاری ماہی پدی تعریف دے
حوالے نال آکھدے نیں۔

”ماہی لفظ دے کے ”الف“
نڈا پیم لگا کے اس نون ماہیا
بنا دیتا گیا اے۔ جس دا مطلب
اے محبوب اے ماہی اے“

چند ماہیے درج ذیل نیں۔

۱ سونے دا گل ماہیا
لوکاں دیاں رون اکھیاں، ساڈا روندا اے دل ماہیا

۲ کچلے دی دھاری
دل جیسی شہ ماہیا تیرے قدموں جوں واری

ماہیے دی بناوٹ نے بنتر:

ماہیے دی بناوٹ بنترے متعلق
لنول مشتاق دا لہنا اے کہ:

”ماہیا ڈیڑھ فقرے دا ہندا اے پہلا
مصرعہ ادھا ہوندا اے۔ اس دا کوئی
خاص مطلب نہیں ہندا۔ بلکہ قافیے
دی تھوڑی پوری کرن لئی ورتیا جاندا
اے۔“

ماہیے دی اک مخصوص بنترے بناوٹ اے۔ اسی
حوالے نال کجھ ماہیے درج ذیل نیں

ۛ دو پتر اناراں دے
ساڈا دکھ سن سن کے روندے پتھر دہاڑاں دے

ۛ اے سمیاں راتاں نہیں
عمران تک جانیاں نئیں کلنیاں راتاں دے

سرایے دے موضوعات:

سایا ہر طرح دے موضوعات تے بندالے و جھوڑا
سیاہی، رومانوی، ثقافتی، رنگ، دشمنی تے

ۛ دو پتر اناراں دے
ساڈے اپنے دکھ نئیں مگدے، دکھ کی ونڈیے یاراں دے

ۛ آسمانی تارے دے
اسی دل طالی بازی جت کے وی پارے دے

مکدی گل:

سایا پنجاب دا لوک گیت ہون
دی وجہ توں جڑھوے تے لپیہندے پنجاب وچ
برابر دا مقبول اے تے اس توں شادی ویاہ دیا
موتعباں تے گایا جاندا اے ایہہ ڈیڑھ مصرعی
ہندا اے تے عشق، سبابت، ثقافت، و جھوڑے
دے موضوعات وچ لکھیا جاندا اے

سوال: ”دیوانے دریا“ دا تنقیدی ویر واکرو

تعارف:

دیوانے دریا ناول ۴ فضل احسن رندھاوا دا پنجابی ناول اے۔ جیہڑا ونڈ تون پہلا دے پنجاب دی ثقافت، خیالات، حالات، نون بیان کردا اے۔ آپ نے اس ناول وچ وی آکھیا اے۔ جیہڑے وچ ضد، پٹ دھری، خاندانی دشمنی تے محبت دی کہانی اے۔ اس دے مانال آپ نے پنجاب دی دھرتی دا وی نقشہ کھچیا اے۔ آپ دا ایہ ناول کامیاب معاشرتی ناول ثابت ہو پایا اے۔

دیوانے دریا دا علامتی مفہوم:

اس ناول وچ دیوانے دریا دالفظ علامتی طور تے ورتیا گیا اے۔ اس وچ دریا نو سردار طاقت، بہادری اے۔ جس نون سردار اجاگر سنگھ رندھاوا دی شخصیت لے ورتیا اے۔ ناول وچ اس بارے آکھیا گیا اے کہ:

” سردار اجاگر سنگھ تے دریا سی دریا۔
جدھر نون روٹھے بے گیتے دھیر
اودار اہ پہاڑ دی نیش ڈک سکدا “

جدا کہ دیوانے نو سردار خوبصورتی، روشنی، جانی

اے۔ ایہ لفظ روپو لئی ورتیا لیا اے جیہڑی اپنے
ہنڈ دی ایڑھیاری۔ اس بارے ناول وچ آکھیا
اے۔

” روپو تے اس ہنڈ دا
دیوا اے دیوا۔ “

دیوانے دریا دا تنقیدی ویروا:

افضل احسن رندھاوا دا ناول
ہنڈ نوں پہلاں دے پنجاب دا نقشہ کھدا
اے۔ جدوں سلج، مسلمان تے ہندو اکٹھے
رہندے سی۔ اس وچ پنجاب دی رستل بہتل
وی دکھائی دیندی اے تے نال ای پیلے کھیڑ
نماشے وی۔ اس ناول وچ پنجاب دے گھرو جوان
دی شور دکھائی لئی اے تے اس دی عشق دی
کہانی۔ پنجاب وچ عورت دا کردار اس دی محبت
تے بے بسی نوں وی روپو دے کردار وچ دکھایا گیا
اے۔

پلاٹ:

ناول دا پلاٹ اس دا بنیادی انگ
ہوند اے جس دا مطلب،

” ناول نگار نے ذہن دے وچ
واقعات یا کہانی نوں فنی ترتیب
نال پیش کرنا۔ “

اس ناول دا پلاٹ من کھجوا اے۔ جیٹر آخر تک قاری نوں اپنے نال بنہ کے رکھدا اے تے اس دا تجسس ٹن ٹن دیندا ایس ناول دا آغاز سردار اجاگر سنگھ رندھاوا تے سردار سنگھ سندھو دی پہلاں دوستی تے غیر دشمنی توں شروع ہیندا اے تے اس دے منڈے سردار شمشیر سنگھ دی محبت دی کہانی دسی اے۔ جیٹر اریو لئی چندو داعی قتل کر دیندا اے تے اخیر وچ اریو نوں لے کے جان لپے اپنے ہرا دے سامنے آن کھلوند اے۔ جتھے قاری نوں لکھدا اے کہ اوہ اپنے ہرا دا قتل کر دیوے گا لیکن کہانی اریو دے قتل اتے آکے مک جاندی اے۔ ایہ ناول اخیر تک قاری نوں تجسس وچ رکھدا اے۔

کہانی دے کردار:

کہانی دے کردار اس کہانی نوں اگے ودھاندا نہیں تے منطقی انجام تک بچاندا نہیں۔ دیواتے دریا وچ بکھاری نے اپنے کرداراں اتے ڈھیر زور دیتا اے۔ اس دا سگری کردار شمشیر سنگھ اے، کہانی اس دے آدے دوا لے گھدی اے۔ فر دوجے کرداراں دا وی ایسا مقام و مرتبہ اے۔ اریو، چندو، سردار اجاگر سنگھ رندھاوا، سردار کمر سنگھ سندھو تے ہرجن سنگھ وی اس کہانی نوں انجام تک اڈراندا نہیں۔ مختصر ایہہ کہ افضل احسن رندھاوا نے اس ناول

دے کردار لے بڑی عفت کیتی اے۔

مکالمہ نگاری:

ناول وچ مکالمہ نگاری دی

بڑی اہمیت پھونڈی اے۔ کردار اپنے مکالمے موقع

محل دے مطابق سردے نیں۔ یعنی جیسے عمر

مختلف تے اہمیت دا کردار ہوندا اوہی دے مقالے

بالکل اسی طرح ہون۔ ناول وچوں کجھ مقالے درج

ذیل نیں۔

”کتنے چلایا میں؟“ ہرجن سنگھ نے ہولی جیسی پوچھیا
”جتنے مرضی“

اپہ نال کون اے؟
”تینوں نہیں پتہ؟“ شمشیر سنگھ نے وٹ کھاکے اکیا

”اپہ تیرے نال ایس طرح نہیں جاسکدی۔ ایس
دی جنج بدھتے بیٹھی اے۔“

”تینوں کی ایس دے نال تے ایس دی جنج
دے نال“

جذبات نگاری:

ناول نگاروں جذبات نگاری

وچ مکالمہ حاصل اے۔ ناول نگار نے جذبات نگاری

کرن لگیا اہو جیسے لفظاں دا تاثر دیتا اے کہ قاری

کردار دی اندری کیفیت توں آگاہ ہو جاندا اے۔

کجھ ناول دے کردار شمشیر سنگھ دے جذباتی مقالے ملاحظہ

کرو۔

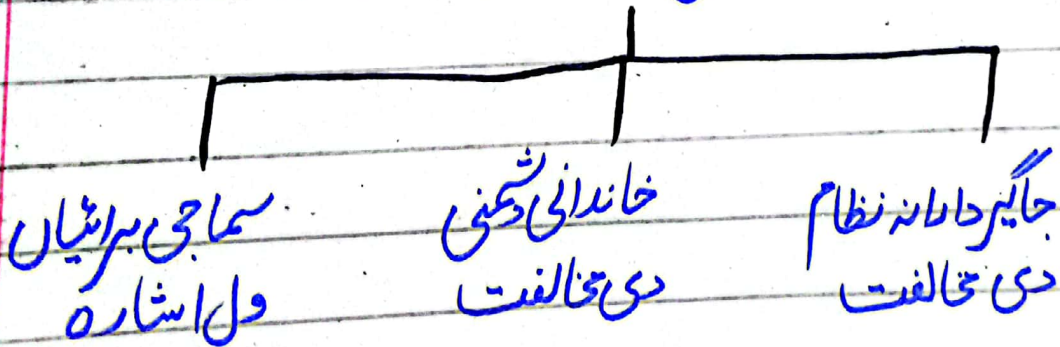
” او تیری تے رت ای سفید ہو گئی
 اے شمشیر سنگھا۔ کوی ہرا دی اپنے
 ہرا دے خون دا تر پایا ہو یا اے۔
 کجھ تے عقل سکر۔ “

میںوں نشیں بتہ عقل کیہہ ہوندی
 اے اندر سنگھا! ہر میں اک گل
 جاندا و آ کہ بھئی پیرے راہ ورج
 بھاویں ساری دنیا آکے کھلو جاوے
 میں فیروی رو پودی بانہہ نشیں
 جھنڈنی۔

مقصد پتہ :-

ہر کہانی یا ناول دا کوئی مقصد ہوندا
 اے۔ جیہڑا حیاتی گزاراں دا ڈھنگ دسد اے۔ اس
 ناول ورج معاشرے دے جاگیر دارانہ نظام،
 خاندانی دشمنی اس نظام دی مخالفت، بے انتہا
 تعصب، پٹ دھری، سماجی برائیاں تے خرابیاں
 دے خلاف آواز بلند لیتی لئی اے۔

ناول دا مقصد

زمان و مکان :

ناول دے ورج ایس ویلے تے
تھاہ دے بابے خاص خیال رکھیا جاندا ہے۔
ایس ناول دا ٹھکانہ ونڈ توں دہلا دا پنجاب اے جیوں
زرعی رینل ہنٹل، پیلے، سماں رواج، رینٹل ہنٹل،
دشمنیاں عام سی۔

ناول دیاں کجھ خامیاں :

1۔ ایس ناول ورج شمشیر سنگھ دا کردار بڑا
گنجھل دار ہے۔ جیہڑا روپوناں بیاروی کردا ہے۔
اوس پے اپنی ماسی دی دھی چندونوں قتل کر
دیندا ہے۔ تے غیر اخیر تے اپنی محبوبہ نوں وی قتل
کر دیندا ہے۔ جیہڑی انہونی جیسی گل لگدی اے۔

2۔ روپو دا کردار :

روپونوں ایس ناول ورج پنا در
دیر دکھایا ہے تے سبھ مردانہ صفتاں نیں۔ جیسی طرح
اوس پر تھاہ تے شمشیر سنگھ نوں ملن وینج جاندی اے۔
ایس لئے روپو دا کردار کجھ مردانہ لگدا ہے۔

3۔ سردار اجاگر سنگھ رندھاوا دا مافوق الفطرت کردار

ناول ورج سردار اجاگر سنگھ نوں
احیر، طاقتور تے سبھ دھرم دکھایا ہے جیہڑا کھٹی
مافوق الفطرت کردار ہی لگدا ہے۔

4۔ رندھاویاں دی برتری :

ناول تے تھان

تھاں زندھاوا دی جلدی دشمنی وج سندھو
خاندان توں جتدا دکھایا گیا اے۔ ایس دی وج
ایہہ وی ہو سکدی اے کہ افضل احسن زندھاوا
خود وی زندھاوا ذات توں سی تے اوہناں نے
اپنے ذات دی برتری ظاہر کیتی اے۔

مکدی گل :

دیواتے دریا ناول افضل احسن
زندھاوا دا کامیاب معاشرتی ناول اے۔ ایہہ
دیہاتی زندگی دی عمدہ تے دلکش تصویر ظاہر کردا
اے۔ زبان تے بیان دے اعتبار نال ایہہ اک
چنگا ناول اے۔ ناول وج دیرتے بہادر جواناں نوں
موضوع بنا کے اوہناں دی شجاعت دی گل پیتی
گئی اے۔ ایس وج روہو دار وی سردار اے۔ تے
سارے کردار سکھ نہیں۔ ایس ناول وج کجھ خاصیاں وی
نہیں جیٹریاں ان کرداراں نوں تھوڑا مختلف تے
گنجلدار بنا دیاں دیں۔

X ————— X